

- Гусейнова З.К. Особенности инновационных методов обучения у врачей интернов-терапевтов 6 курса специальности «общая медицина» / З.К. Гусейнова, З.Б. Тауешева, М.К. Мандыбаева // Международный журнал экспериментального образования. – 2018. – № 4. – С. 25-31.
- Ждан В.М. Сучасні інтерактивні методи в підготовці сімейного лікаря / В.М. Ждан, М.Ю. Бабаніна, Є.М.Кітура [та ін.] // Вісник проблем біології і медицини. – 2019. – Вип.3(152). – С. 239-242.
- Золотарьова Ж.М. Щодо важливості вивчення питання паліативної допомоги студентами вищих навчальних медичних закладів / Ж.М. Золотарьова // Міжнародний журнал «Реабілітація та паліативна медицина». – 2017. – №1-2 (5-6). – С.34-39.
- Ильenkova H.A. Рольові ігри при обученні студентів-медиків с різним рівнем підготовки / H.A. Ильenkova, B.B. Чикунов, H.Л. Прокопцева [и др.] // Современные тенденции развития педагогических технологий в медицинском образовании. Вузовская педагогика. Материалы конференции. – Красноярск, 2016. – С. 175.
- Киричок В.А. Особливості застосування інтерактивних методів навчання у системі післядипломної освіти / В.А. Киричок // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка. № 140. Серія : Педагогічні науки. – 2016. – С.22-26.
- Князева О.В. Игровые технологии в процессе подготовки студентов медицинского колледжа к работе с пациентами пожилого возраста / О.В. Князева // Человек и образование. – 2013. – № 1 (34). – С. 109-112.
- Королева Н.К. Ситуаційно-рольові ігри как метод обучения клиническим дисциплинам / Н.К. Королева, Л.З. Медведева, Т.К. Волкович [и др.] // Педагогика и психология высшей школы. – 2012. – С.184 - 188.
- Нагорная Н.В. Пути активизации деятельности врачей-интернов / Н.В. Нагорная, С.С. Острополец, Е.В. Бордюгова [и др.] // Здоровье ребенка. – 2011. – № 3 (30). – С. 72-74.
- Zhdan V. Current advanced technologies in training of a family physician / V Zhdan, M Babanina, Y Kitura // Innovation in science: The challenges of our time: collective monograph.Vol.2 [Edited by Richard Iserman, Dr.H.C., Marina Dei, PhD, Associate professor, Olga Rudenko, Dr.Sc in PA, professor, Vitalii Lunov, PhD, Associate Professor]. – Hamilton: Chicago, Illinois, USA: Accent Graphics Communications & Publishing. – 2019. – P.327-336.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОПАНУВАННЯ СТУДЕНТАМИ НАВИЧОК РОБОТИ З ПАЦІЄНТАМИ ПСИХІАТРИЧНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Животовська Л.В., Скрипніков А.М., Бойко Д.І., Боднар Л.А., Борисенко В.В., Казаков О.А.

Українська медична стоматологічна академія

Пандемія CoViD-19 викликала серйозні зрушення в медичній освіті. Організація опанування студентами навичок роботи з пацієнтами психіатричного профілю вимагає застосування різноманітних інтерактивних методів, зокрема створення віртуальної бібліотеки пацієнтів.

Ключові слова: CoViD-19, пандемія, дистанційна освіта, психіатрія, психічний статус, віртуальний пацієнт.

The CoViD-19 pandemic has caused major changes in medical education. The organization of students' acquisition of skills in working with psychiatric patients requires the use of various interactive methods, including the creation of a virtual library of patients.

Key words: CoViD-19, pandemic, distance education, psychiatry, mental status, virtual patient.

Пандемія CoViD-19 викликала серйозні зрушення не лише в роботі системи охорони здоров'я, а й безпосередньо в медичній освіті. Вплив пандемії на підготовку медичних кадрів необхідно контролювати шляхом раннього реагування, альтернативних видів навчання й подальшої адаптації навчальних програм [10].

Спалах CoViD-19 створив багато проблем для закладів вищої освіти в усьому світі. Карантин та інші нормативні акти з приводу CoViD-19 змусили раптово перейти від очного до онлайн-навчання в багатьох академічних закладах. Хоча цей перехід вважався тимчасовим рішенням, нині він створив численні проблеми і для студентів, і для педагогів, зокрема труднощі з адаптацією, проблеми зв'язку, проблеми, пов'язані з психічним здоров'ям, відсутність навчальних ресурсів тощо. Незважаючи на ці виклики, існують такі індуковані CoViD-19 можливості як інновації й розвиток потенціалу дистанційної освіти, хоча натеper не вистачає доказів наукових досліджень щодо впливу CoViD-19 на якість навчання [16].

Викладачі й студенти вже зіткнулися з певними наслідками й намагаються мінімізувати їхній вплив на якість отриманих компетенцій. Зміни в медичній освіті, які здаються незначними в порівнянні з глобальною пандемією, можуть мати вирішальний вплив на кар'єрне зростання й підготовку компетентних медичних кадрів.

Забезпечення безперервності медичної освіти в умовах карантину реалізується шляхом упровадження дистанційного навчання в онлайн-класах із використанням різноманітних інструментів [14]. Технології різноманітної освіти нині передбачають залучення до навчального процесу і «традиційних» засобів масової інформації (періодичні видання, радіо, телебачення, кіно тощо), і засобів новітніх інформаційних технологій [11].

Дистанційне навчання – це комплекс освітніх послуг, що надаються за допомогою спеціалізованого інформаційно-освітнього середовища, яке базується на обміні навчальною інформацією на відстані. Сучасні комп'ютерні програми дозволяють забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної інформації, а нові технології, такі як інтерактивні онлайн-посібники, мультимедійний контент, мережа Інтернет, сприяють активнішому залученню студентів до навчального процесу. Інтерактивні можливості систем надання освітньої інформації дозволяють налагодити і навіть стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити постійний діалог і консультативну допомогу викладача [12].

Важливо організувати активні елементи навчання для спілкування між студентами й викладачем із використанням відеоконференцій, чатів чи форумів. Нині активно використовуються численні онлайн-програми: Zoom, Skype, Microsoft

Teams та ін. Вибір їх базується на технічних навичках і фінансових можливостях організаторів освітнього процесу, але спільним і головним залишається створення простору для комунікації й обміну інформацією.

Одним із освітніх середовищ, які можуть застосовуватися в практиці викладання «Психіатрії» для контролю знань, є Moodle – система управління навчання, орієнтована перш за все на організацію взаємодії між викладачем і студентами. Завдання формуються відповідно до ієрархії когнітивних процесів – запам'ятовування, розуміння, використання, аналіз, синтез і оцінка. Для рівня запам'ятовування підійдуть тести з однією або кількома правильними відповідями. Розуміння досягається шляхом пояснення, опису, визначення, обговорення, формулювання й демонстрації. Для цих цілей можуть бути використані тренування в написанні психічного статусу або використання відео- чи аудіоматеріалів. Аналітичні здібності формуються розв'язанням клінічних задач із можливістю диференційованої діагностики, вибору стратегії лікування, аналізу наукових джерел. Остання група спрямована на самостійну інтелектуальну діяльність і потребує вміння формулювати судження, оцінювати, рекомендувати, критикувати й робити висновки. З цією метою студенти можуть бути залучені до виконання наукових досліджень [1]. В умовах пандемії CoViD-19 переважну більшість студентських наукових робіт складають клінічні випадки, огляди літератури й мета-аналізи, які, хоч і мають переважно теоретичну спрямованість, та все ж сприяють розвитку клінічного мислення і є невід'ємною частиною розвитку фахових компетенцій майбутнього лікаря.

Проте специфіка інформаційного контенту клінічних дисциплін полягає не тільки в опануванні теоретичного матеріалу, а і в оволодінні навичками професійного спілкування з хворим. Однак опанування студентами практичних навичок із будь-якої клінічної дисципліни в умовах карантину має низку пацієнт-асоційованих проблем, зокрема неможливість демонстрації тематичних хворих на практичному занятті й відсутність очного спілкування [7].

Психіатрія відрізняється від усіх інших сфер медицини тим, що опитування використовується не тільки для збору анамнезу, а й для виявлення клінічних ознак [6].

Однак в умовах дистанційного навчання неможливо забезпечити безпосередню бесіду студента з пацієнтом, тому задля формування фахових компетенцій за дистанційного вивчення дисципліни «Психіатрія» доцільно застосовувати так звані кейси, що детально демонструють конкретні клінічні випадки [8]. Зазвичай у педагогічній практиці використовуються текстові форми ситуаційних задач з описом пацієнта, що має характерні риси певної нозології. Проте цей метод не дозволяє в повному обсязі оцінити психічний статус. Для розв'язання цієї проблеми можна використовувати заздалегідь підготовлені навчальні відеофільми з демонстрацією клініко-психопатологічного інтерв'ю пацієнтів. Важливо зазначити, що пацієнт або його законний представник і лікар-психіатр, який надає психіатричну допомогу, мають надати письмову згоду на відеофіксацію інтерв'ю і його подальше використання в навчальному процесі, а сам відеофільм не має містити особистих даних і відкритої демонстрації зовнішності пацієнта, за якими можна було б установити його особу. Після перегляду клінічного випадку студенти мають описати психічний статус за встановленою схемою. Цей метод дозволяє оволодіти навичками інтерпретації й оцінки розладів психічної сфери і знаннями щодо правил клінічного інтерв'ю. До того ж, створення електронної бібліотеки навчальних відеофільмів може супроводжуватися залученням студентів, що реалізує модель «навчання через навчання» [13]. Доведено, що використання цього виду інтерактивного навчання зміцнює навички опису психічного статусу й доповнює традиційні методи навчання [5].

Гострою проблемою в оцінці психічного статусу стає неможливість фізично контактувати з пацієнтом, що має органічну патологію з наявною неврологічною симптоматикою. Первинне завдання студента – дослідити саме психічну складову, але без дослідження неврологічного статусу таких хвороб як Корсаковський психоз, деменції при хворіє Гентингтона і хворобі Паркінсона й інших екзогенних психічних нозологій, розуміння їхньої сутності буде неповним [4]. У зв'язку з цим доцільно створити електронну бібліотеку віртуальних пацієнтів, що містить не лише відеокейс, а й дані та результати додаткових методів обстеження, необхідні для диференційованої діагностики і встановлення правильного діагнозу.

Використання інтерактивних тренажерів клінічних випадків дозволяє моделювати різні клінічні ситуації з використанням сучасних вебтехнологій, у тому числі рідкісних клінічних випадків, дає можливість багаторазово опрацювати певні вправи, забезпечуючи поліпшення якості надання медичної допомоги. Накопичена база клінічних випадків із докладною візуалізацією результатів обстеження може дати можливість значного підвищення якості медичної освіти [3].

Загалом дистанційне навчання в медичній освіті має свої переваги й недоліки. Так, із боку студентства позитивними аспектами визначаються доступність – віддалені налаштування, гнучкість графіка, знижена вартість – проїзд/проживання, портативні навчальні матеріали, навчальний матеріал доступний для повторного перегляду, велика частка самостійного навчання й інтернет-контакт (із викладачами поза навчальним планом, студентській дискусійній чати). Однак маємо і труднощі: доступ до Інтернету/пристрою, необхідний рівень навичок роботи з технологіями, відсутність прямої взаємодії зі студентами й викладачами, відчуття ізольованості, більша трудомісткість, труднощі з дотриманням графіка самоврядування навчання. З боку викладача перевагами є менші витрати часу на повторення, оновлення й редагування навчального матеріалу, надання інформації в більшому обсязі, зменшення кількості необхідного обладнання та ін. Водночас початкові інвестиції в електронне навчання вимагають значних коштів і часу, до того ж, виникають прогалини в опануванні практичних навичок студентами [15].

Передчасно робити якісь висновки з того, що ми розробляємо і використовуємо, але, безсумнівно, є наслідки, які варто враховувати. Неочікуваним результатом стали записи віртуальних занять, що полегшило зворотний зв'язок і навчання як для студентів, так і для викладачів. Дуже ймовірно, що після CoViD-19 викладання в Інтернеті займе нову й захоплюючу позицію на багатьох курсах. Поки ми дивимось у майбутнє на зміну клімату й очікуване збільшення інфекційних хвороб, медичним навчальним закладам потрібно буде це обміркувати й розумно робити майбутні інвестиції [15].

Організація освітнього процесу з предмета «Психіатрія» вимагає застосування різноманітних технологій онлайн-навчання задля розвитку клінічного мислення. В умовах дистанційного навчання перспективним є застосування інтерактивних методів, зокрема створення електронної бібліотеки віртуальних пацієнтів для вдосконалення навичок роботи з пацієнтами психіатричного профілю. Зазначений інструмент дозволяє в безпечних умовах сформувати необхідні компетентності майбутніх лікарів під час карантинних заходів.

Список використаної літератури

1. Антонович М. Ю. Дистанционное образование в медицине / М.Ю. Антонович, М. Ю. Любченко // Медицина и экология. – 2019. – № 1(90). – С. 119-122.
2. Гельдер М. Оксфордское руководство по психиатрии / М.Гельдер, Д. Гэт, Р. Мейо. – К.: Сфера, 1999. – 300 с.
3. Жеманюк С. П. Використання засобів відеоінформації на етапі формування практичних навичок при вивченні клінічних дисциплін / С. П. Жеманюк, В. В. Сиволап, Л. В. Лукашенко, І. В. Лихасенко // Актуальні питання дистанційної освіти та телемедицини 2018 : матеріали Всеукр. наук.-метод. конф. з міжнар. участю, 25-26 квітня 2018. – Запоріжжя, 2018. – С. 109 – 111.
4. Лопіна Н. А. Електронна база клінічних випадків як спосіб безперервного практично-орієнтованого фахового розвитку медичних спеціалістів / Н. А. Лопіна, Л. В. Журавльова // Медична освіта. – 2019. – № 2(82). – С. 96 - 102.
5. Скрипніков А. М. Особливості курації пацієнтів із використанням телемедицини при викладанні психіатрії / А. М. Скрипніков, Л. О. Герасименко, Р. І. Ісаков та ін. // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, 19 бер. 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 196 - 198.
6. Спіріна І. Д. Використання навчальних відеофільмів у якості відеокейсів при підготовці іноземних студентів з дисципліни «Психіатрія. Наркологія» / І. Д. Спіріна, А. В. Шорніков, Р. М. Тимофеев // Медична освіта. – 2017. – №1. – С. 121 - 124.
7. Титиевский С. В. Характеристика дистанционного образования врачей-интернов специальности «психиатрия» в условиях ведения боевых действий в Донбассе / С. В. Титиевский, И. А. Бабюк, Н. В. Побережная и др. // Актуальные вопросы реабилитологии и педагогики : материалы респ. научн.-практ. конф., 15 апр.-30 мая, 2016. – Донецк, 2016. – С. 147 - 151.
8. Юр'єва Л. М. Практичні аспекти створення навчальних відеофільмів з дисципліни «Психіатрія. Наркологія» / Л. М. Юр'єва, А. В. Шорніков, О. В. Широков та ін. // Modern engineering and innovative technologies. – 2020. – № 11(2). – С. 62 - 68.
9. Юфименко В. Г. Медична блгодидактика та медіаосвітні технології як новітні чинники розвитку професійної компетентності фахівця / В. Г. Юфименко // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, 19 бер. 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 269 - 272.
10. Al Samarate A. The impact of the COVID-19 pandemic on medical education / A. Al Samarate // British Journal of Hospital Medicine. – 2020. – No 81(7). – P. 1 - 4.
11. Ferrel M. N. The Impact of COVID-19 on Medical Education / M. N. Ferrel, J. J. Ryan // Cureus. – 2020. – No 12(3). – e7492. – Режим доступу до журн. : <https://www.cureus.com/articles/29902-the-impact-of-COVID-19-on-medical-education>
12. Guerandel A. An approach to teaching psychiatry to medical students in the time of Covid-19 / A. Guerandel, N. McCarthy, J. McCarthy, D. Mulligan // Irish Journal of Psychological Medicine. – 2020. – P. 1 - 7.
13. Hansen J. R. E-Library of authentic patient videos improves medical students' mental status examination / J. R. Hansen, M. Geffe, R. Hemmingsen et al. // Academic Psychiatry. – 2019. – No 44(3). – P. 192 - 195.
14. Rajab M. H. Challenges to Online Medical Education During the COVID-19 Pandemic / M. H. Rajab, A. M. Gazal, K. Alkattan // Cureus. – 2020. – No 12(7). – e8966. – Режим доступу до журн. : <https://www.cureus.com/articles/30131-challenges-to-online-medical-education-during-the-COVID-19-pandemic>
15. Rose S. Medical student education in the time of COVID-19 / S. Rose // Journal of the American Medical Association. – 2020. – No 323(21). – P. 2131 - 2132.
16. Zethembe Mseleku. A Literature Review of E-Learning and E-Teaching in the Era of Covid-19 Pandemic / Zethembe Mseleku // International Journal of Innovative Science and Research Technology. – 2020. – V. 5, Iss. 10. – P. 588 - 597.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ КОЛЕКТИВУ – БАЗОВА СКЛАДОВА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ПРАЦІ

¹Жукова Т.О., ¹Васько Л.М., ¹Нестуля К.І., ¹Дуднік Т.А., ¹Удальцова-Гродзинська К.О.,
²Жуков А.Є.

¹ Українська медична стоматологічна академія,

² Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Реформування освіти в Україні передбачено низкою законів щодо створення комфортних освітніх умов для студентів-медиків, що має стати фундаментом суспільного статусу. Сучасне життя спонукає адміністрацію закладів вищої медичної освіти активізувати зусилля щодо реалізації соціально-психологічних факторів, які сприяють створенню позитивного мікроклімату.

Ключові слова: реформування, трудовий колектив, психологічний клімат, ефективність праці.

The education reforming in Ukraine is provided by a number of laws to create comfortable educational conditions for medical students, which should become the foundation of social status. Modern life calls on the administration of educational medical institutions to intensify efforts to implement socio-psychological factors that contribute to create a positive microclimate.

Key words: reforming, labor collective, psychological climate, labor efficiency.

Реформування освіти в Україні передбачено низкою законів («Про освіту», «Про загальну середню освіту», Національна програма «Освіта Україна XXI століття») для створення комфортних освітніх умов студентів-медиків, що має стати фундаментом суспільного статусу [1;2]. Сучасне життя спонукає адміністрацію навчальних медичних і педагогічних закладів активізувати зусилля щодо реалізації соціально-психологічних факторів, що сприяють створенню позитивного мікроклімату, формуванню продуктивної роботи колективу, який має бути колективом одноступенів і пліч-о-пліч працювати над формуванням особистості студентів-медиків чи молодих педагогів [1;2;4].

Основним аспектом і ключовим елементом діяльності в будь-якій сфері є люди й формування стосунків між ними. Колектив як локальна одиниця має певні соціальні, професійні, демографічні, міжособистісні посилення. Кадрова спрямованість має впливати на ці структури, оптимізувати тенденції позитивного розвитку колективу, створювати відповідні соціально- економічні умови.